

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 20. Continuata Protestantium oppositio contra clausulam Articuli V.
Risvicensis pacis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

datis ad Lucernenses literis præcepit, Sæc. XVIII
 ut bona Ecclesiæ in publicum collata A. C. 1734.
 restituerent, ac illi Judices, qui pro-
 scriptionis sententiam tulissent, vel per
 se vel suos Deputatos Romæ compare-
 rent, coram Rotæ Romanæ Tribunali
 de suo agendi modo rationem reddi-
 turi. Ad has literas Lucernensis Ma-
 gistratus responsum transmisit, in quo,
 si verba spectas, mirifica eluxit huma-
 nitas, immota erga S. Sedem reve-
 rentia, & prona obsequendi voluntas,
 ast, quin illam hac in causa testarentur
 opere, excusabant manifestam senten-
 tiæ suæ æquitatem. Ultimum deni-
 que arietem admovendum ratus Pon-
 tificex, Lucernensibus significabat, si ea,
 qua coepissent, contumaciæ via pergere
 vellent, se ad eam adigi necessitatem,
 ut illos tanquam sacræ Sedi rebelles,
 cunctosque hujus culpæ conscios diris
 & execrationibus devoveret. Exitus
 tandem hujus controversiæ, ut videtur
 fuit, quem & Pontifex & Magistratus
 exoptaverat, concordatio pacifica.

§. XX.

*Continuata Protestantium oppositio
 contra clausulam Articuli IV.
 Risvicensis pacis.*

Hist. Eccles. Tom. LXXIV. L1 Ad

1734
 1734
 1734
 1734

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Vide supra
Tomo 66.
pag. 429.
t. 68. p. 82.
& 534.

Ad hanc usque diem Protestantes admodum oculis aspiciunt clausulam, quæ quarto Pacis Ryswickensibus articulo a Gallis ac Cæsareis, aliisque Imperatoribus anno prioris sæculi nonisimo septimo fuerat adjuncta: Eaque conclusum erat, quod Religio Catholica in locis Imperio restituendis, eam Galli durante bello inveniendam in eo statu, in quo tum erat, perpetuo conservaretur. Quamvis verumtamen Protestantes immodico suo ardore quo Silesiorum & Hugonotarum famam arrogantius tuebantur, ad firmendam hanc clausulam plurimum conlissent, sæpissime tamen in omnibus omnique data occasione importanter postularunt, ut hæc clausula ex constitutionum Imperialium albo expungeretur, & quidem non alia ratione nisi quod magnam inde rei Catholice accessionem fuisse factam, & hanc orthodoxam præcipue in Palatinatu aliisque ad Rhenum & Mosam Urbibus a Gallis restitutam dolerent. Nos rant equidem hanc clausulam tamquam tamque firmo pacto toties confirmata & ab ipsis Protestantibus accepta & subscripto stabilitam esse, ut ad Protestanticæ partis voluntatem illa prætextu læsione immutari haud posset, quia Catholici æquiori jure

stulare valeret, ipsam etiam pacem ^{Sæc. XVIII.}
 Religiosam & Westphalicam aboleri, A. C. 1734.
 utpote per quam rei Catholicæ gra-
 vius longe vulnus afflictum fuit, &
 hodieum adhuc per artificiosas, ac
 sinistras interpretationes affligitur.

Nihilominus anno priori Protestan-
 tes denuo pro aris suis effervescebant,
 ac invisam sibi clausulam eradi a
 Cæsare postulabant; peropportunam
 sibi temporis vicissitudinem offerri exi-
 stimabant, dum Carolus VI. Imperator
 gravi bello a Gallis, Hispanis, & Sar-
 dis pressus, armorum suppetias a Pro-
 testantibus etiam Imperii Principibus
 sollicitare cogebatur: opem igitur spon-
 dent sub specioso obtentu, ut Imperii
 honorem securitatemque tuerentur,
 nec Cæsarem, Imperii caput, deserere
 viderentur: Die vero secunda Decem-
 bris eodem anno Ratisbonæ *conclusum*,
 ut vocabant, *eventuale seu in casum belli*
 inter se fecere, vi cuius communi voto
 statuebant, bellum in Gallos esse mo-
 vendum, & Cæsari opem ferendam,
 ea tamen lege, ut Cæsar præfatam
 clausulam abrogare adstringeretur.
 Proin Catholici *nec ratione præteriti,*
nec nomine futuri hac clausula contra
 Protestantes uti possent, sed insuper
 in locis, fors in hoc bello recuperan-
 dis *Instrumentum pacis Westphalicæ præ-*
 L1 2 *sertim*

Sæc. XVIII. *tertium in Ecclesiasticis pro unica bo-*
A. C. 1734. *fundamento habeatur.* Ea res haud
 rum offendit Imperatorem, qui et
 per Frobenium de Fürstenberg Im-
 rialium Legatorum ad Ratisboen-
 comitia Principem Mense Januario
 jus anni Acatholicis significavit,
 prorsus singulare videri, quod ipse
 bellum rupta omni mora contra Gallos
 decernere, omnino necessarium esse
 judicarent, eidem tamen ejusmodi
 conditionem annecterent, vi cujus
 ulla necessitate, utilitateque ener-
 id omne, quod sine publici boni de-
 mento ipsorum quoque opinione
 haud posset; haud obscure etiam
 ligi, quosdam Protestantes hanc
 troverliam resuscitare, & Catholicos
 ad abrogandam hanc clausulam
 stringere, non alio ex fine, nisi ut
 ciosum se a bello Gallis inferendo
 mendi prætextum haberent; time-
 dum vero esse, ne hi dum privata
 commoda procurare gestiunt, semper
 ipsos communi incendio involvant.
 Ad hæc autem Protestantes die prima
 Februarii responderunt, notam clausu-
 lam in pacem Rysvicensem intru-
 & in Badensis Articulo III. a Gallis
 novatam paci Westphalicæ recta adre-
 fari, nunc autem ob bellum in Gallos
 tum ex se ipsa evanescere, proinde
 fides.

fidere, Catholicos ad conservandam inter utriusque Religionis Status concordiam concessuros, ut in proximæ pacis articulos, & Imperii leges inferatur conditio, vi cujus *ratione avulso- rum & recuperandorum* tam in Politicis quam Ecclesiasticis omnia ad normam pacis Westphalicæ reducantur, præcipue cum utriusque Religionis Deputati in id jam Anno 1689. & 1702. consensissent: Attamen idem Princeps tam suo quam omnium Catholicorum Principum nomine Protestantibus die undecima Februarii respondit, hanc eorum petitionem esse nimis præmatu- ram, cum ipsimet hanc conditionem Imperii concluso inferi, petere haud possent, nisi post exitum belli unanimi etiam illorum consensu declarati; quo facto Catholicorum potissimos ad concedendam hanc conditionem propen- sos fore. Hoc promissum nimis ob- scurum, incertum, & aliunde sat sale- brosum esse reponebant Protestantes, quocirca die decima tertia ejusdem Mensis formulam Catholicis præscri- psere, qualiter hæc conditio Imperii concluso circa belli denuntiationem eri- gendo esset inferenda. Erat autem hujus tenoris: *Quicquid tam in recupe- randis, vel occasione priorum bellorum con- tra Gallos gestorum, & inde secutavi*

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Sæc. XVIII. *Risvicensem & Badensem præcipue*
 A. C. 1734. *quarti & tertii articuli pacem aliam*

Gallos nunc violatam in Ecclesiasticis
politicis immutatum fuit, id omne
nam pacis Westphalicæ optima fide
tuatur &c. His annuebant ceteri
 nes Imperii Principes, exceptis Ca
 nienfi, Bavaro & Palatino Electori
 qui suis Legatis ad nullam con
 nem consultationem vocatis, hoc
 clusum fuisse a ceteris factum
 exponebant, quod primo duntaxat
 decernendo bello deliberatum,
 nota clausula nulla specialis apud
 tholicos facta fuisset mentio,
 de re nullatenus cum bello con
 de cetero hanc clausulam in Pace
 vicensi. & Badensi fuisse solem
 confirmatam, & pro fundamenta
 Imperii habitam, sicut ergo leges
 fundamentales unanimi Statuum con
 ab Imperio acceptarentur, ita &
 nisi ex unanimi eorum consensu
 ad omnes & singulos pertinerent
 abrogari, minus vero illis Statuum
 præjudicari posse, qui firmum
 leges Imperii publicas Pacis Risvic
 & Badensis acquisivissent &c.

Insuperhabita horum Legatum
 oppositione Principum sententiæ rep
 bantur, ubi Protestantes alii in abro
 dam clausulam, alii duntaxat in bell

declarationem consensere, & alii clau- Sæc. XVIII.
 sulæ negotium silentio eluserunt, cujus A. C. 1734.
 tamen abrogatio juxta formam a Pro-
 testantibus præscriptam decreto de de-
 cernendo bello die vigesima sexta Fe-
 bruarii Ratisbonæ inserta est; Impe-
 rator enim, cum se undique ab hosti-
 bus pressum, & Italiam vix non in-
 tegram sibi a Gallis ereptam cerneret,
 dura necessitate adactus, pronuntiavit,
 ut quæ in nupero Gallorum bello mu-
 tata fuissent, juxta Imperii Constitu-
 tiones in pristinum statum redigeren-
 tur, in locis & Urbibus, quæ prospero
 armorum successu recuperandæ forent.
 Quamprimum vero Imperator prælimi-
 naria, seu fundamenta pacis cum Gallo
 ineundæ Viennæ anno sequenti jecerat,
 mox Protestantes novas tricas
 movebant, & sæpius memoratam clau-
 sulam Risvicensem, ejusque abolitio-
 nem pacis instrumento inseri, impor-
 tunius petebant: Respondit Imperator,
 se suis staturum promissis, curaturum-
 que, ut omnia ad Imperii leges ac
 Constitutiones disponantur, dummodo
 unanimis Principum consensus accedat.
 Hoc tamen Cæsaris verbo non erant
 contenti Protestantes; cum enim vere-
 rentur, ne Francia, quæ salutaris hu-
 jus clausulæ Auctor existit, pro veteri
 honorem suum ac Religionem defen-
 dendi

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

dendi studio invisæ huic abolitæ
 oppositurus esset, hinc Danicæ, Sæc.
 & Angliæ Reges, necnon Fœderis
 Ordines, imo ipsam etiam Russicam
 terpellabant, ut Regem Christianum
 in sua vota inclinarent. E
 vero hi Principes suas interpon
 preces, Rex tamen Franciæ ex
 votis eo minus annuendum cen
 quo exploratius habebat, quod Pr
 stantes hac ipsa clausulæ abrogat
 abutentes arma in ipsum convers
 decrevissent: Alia igitur adhibita
 erat machina; ut ergo manifeste
 facerent, quantum secta damnosa
 hanc clausulam fuisset perpessa, in
 logum in vulgus sparsere, in quibus
 bes, oppida & pagos mille trecentis
 viginti tres recensent, in quibus
 præfatam clausulam simultaneum
 religionis exercitium fuisset introductum
 Ast hoc ipso etiam artificio parum
 ficiebant; saniores enim, ac Christi
 næ tolerantix studiosi censent, quod
 solemne ejusmodi pactum sat bes
 cum illis gestum fuisse, cum omnia
 que Religionis æqualitas, libertas
 fuisset introducta, quam tamen
 post Westphalicæ pacis pactum Col
 licis nonnisi ægerrime in paucis locis
 inviti concessissent. Ea sane ratione
 Clemens XII. summus Pontifex

ctores Catholicos atque inter eos Mo- Sæc. XVIII.
guntinum, aliosque Imperii Principes A. C. 1734.
paterne hortabatur, ut hanc clausulam
in proxima pace salvam servari cura-
rent, nec quicquam in rei Catholicæ
præjudicium indulgerent illis, qui
nec latum unguem in Catholicorum
favorem a pace Westphalica recesserunt.
Præcipue vero Pontifex Carolum Al-
bertum Bavarix Electorem, ut hujus
clausulæ abrogationi totis viribus re-
sisteret, his literis die octava vigesima
Augusti animasse fertur:

*Dilectæ Fili, Vir Nobilis, sa-
lutem & Apostolicam Bene-
dictionem!*

„ Grave & crudele vulnus Catholicæ
„ dudum Religioni inflictum in Ratis-
„ bonensi Conventu, ea lege abrogata,
„ quæ in IV. Pacis Riswic. articulo
„ nonnihil veteres illas injurias delinie-
„ rat, postquam rumore nuncio intel-
„ leximus, Nobilitati tuæ detestabile
„ visum fuisse, Paterno Te sinu exce-
„ pimus, tacite nobiscum gratulati,
„ æmulum Te repertum avorum Tuæ
„ pietatis, qui grassanti primum per
„ Germaniam hæresi frenum imponere
„ studuerunt. „

LI 5

„In

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

„ In spem quoque pristini iuris
 „ cuperandi exarsimus, rati, quod
 „ plures in eodem Conventu a
 „ fidei veritate non aberrant, in
 „ ipsorum animis virtutem exem
 „ denique excitaturos, quæ recen
 „ tasse rerum discrimine repentin
 „ tumultu non parum obtorpuisse
 „ gumentum dederat. „

„ Verum, cum ipsa nos tam
 „ frustretur spes, & vulnus vile
 „ adhuc hæreat, sustinere non po
 „ mus diutius dolorem nostrum,
 „ mæstissimas querelas emittat
 „ neatque, quicquid est Catholici
 „ minis, ut ad opem ferendam ex
 „ gat, nec patiatur, pluris istius
 „ heterodoxorum calliditate, quæ
 „ exorbarunt olim Vestri Consilii
 „ nitates, acerrime tuentur, quam
 „ Potentissimorum Principum, Ep
 „ porum, Procerumque pietat
 „ tamen in vestro gentis consilio
 „ mas agunt. „

„ Ad id facinus adeo gloriosum
 „ imprimis, dilecte Filii! Nobili
 „ inelamamus, quem isthuc, in
 „ momento virtutis propendere
 „ spicimus. Audi in terris lupan
 „ Pastoris vocem & quibus plurim
 „ potes autoritate Consilioque em
 „ contende, incumbe, ut huic vane

„medicina fiat, neve posteris exem- Sæc. XVIII.
 „plum nimis funestum præbeatur, po- A. C. 1734.
 „tuisse hæretica infectos lue, vestræ
 „fortissimæ nationis Catholicis eri-
 „pere jus æquitate partum, fœdere
 „sancitum, usu corroboratum, quare ut
 „ipse eximia singularique excellis glo-
 „ria, Apostolicam benedictionem Tibi
 „peramanter impertimur. „

Postquam igitur tam Franciæ Rex, quam etiam ex Principibus Catholicis nonnulli celebrem clausulam Risvicensem nullatenus abrogari concesserant, durior effecta est factæ petitionis conditio: Ipse etiam Imperator, cum eum quidam haud obscure insimulare viderentur, perinde acsi in eo privatum pragmaticæ sanctionis commodum Religionis tuendæ studio prævaluisset, hac calumnia offensus, post initam cum Gallis pacem segnius rem urgebat. Id ubi animadverterant Protestantes, importunius instabant, ut præscripta abolitionis formula instrumento Vienneſis pacis infereretur. Attamen Religiosissimus Imperator eis respondit, requisitum esse ab eis, imo & ab ipso Cæsare, Galliarum Regem, ut hanc clausulam revocaret, aut hunc nec olim Ultrajecti, nec nunc ad id induci potuisse, nec ullo etiam pacto cogi posse, ut clausula duobus solemnibus pacis
 Instru-

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

Instrumentis, consentientibus ipsius
 testantibus, stabilita nunc ad
 partis voluntatem eraderetur: Quod
 igitur objici non posse, quod
 stantes non obtineant id, quod
 salva fide publica & pactorum
 tate præstari non posset; nec e
 parte Catholica ab eis peti, ut
 ipsorum favorem nimis ampla
 Westphalica fuissent statuta, a
 rentur, vicissim ergo parem
 quæ Catholicis favent, conditio
 ac firmitatem jesse patiantur; n
 enim æquum fore, ut ipsi Cathol
 aut negent, quæ sibi concedi velle
 abrogari non paterentur; ceterum
 cis foedus cum Francia initum,
 nullius offensam pertinere, sed
 ad totius Europæ quietem esse
 tum: Atque hinc optari, ut il
 cipes, qui ob memoratam sæpius
 sulam Imperatorem tam importu
 motibus interpellarunt, remotis
 impedimentis ad hunc finem fel
 obtinendum pari Zelo suam qu
 operam, viresque conferrent, nec
 dissensionum fomite caro emptam
 quillitatem interturbarent; Rom
 Imperii felicitatem, securitatemq
 verti in sincera membrorum concordi
 tam inter se, quam cum suo Capite
 ad hanc ergo unionem tam infirmam

dam, quam conservandam omnia col-
 limare Cæsaris consilia: Sæc. XVIII.
 Accepto hoc A. C. 1734.
 responso, ac rite penetrata Imperatoris
 mente A catholici haud ultra sperare
 poterant, salutarem hanc clausulam
 in definitivo Viennensis pacis cum Gal-
 lia firmatæ tractatu deletum iri: Per-
 mansit igitur hæc in pristino suo vigore
 in hanc usque diem, nec unquam ab-
 rogabitur, nisi hi vicissim ea omnia,
 quæ per fœdera ipsi propitia fuere ab-
 lata Catholicis, eis restituant.

§. XXI.

*Cæsarea belli declaratio per Italiam
 contra Gallos, eorumque
 Fœderatos.*

Non eadem successus felicitate, qua
 Clemens Papa Principes Catho-
 licos ad hujus clausulæ indemnitate
 permoverat, Principes belligerantes a
 cruenti belli consiliis absterreri pote-
 rant; postquam enim Imperii Principes
 arma in Gallos convertere decreverant,
 Carolus Imperator publico, ut vocant,
 manifesto die decima tertia Martii hoc
 anno Galliarum Regi, & Sabaudix
 Duci bellum denuntiabat: Erat hæc
 declaratio his concepta verbis:
 „Nos Carolus sextus Divina favente
 clementia Electus Romanorum Im-
 pera-